

Fővárosi Ítéltábla

16.Gf.40.021/2023/5-II.

A Fővárosi Ítéltábla a Kerekes és Társai Ügyvédi Iroda (cím6, ügyintéző: dr. Ölveczky István ügyvéd) által képviselt Felperes1 (cím2) felperesnek – a Burai-Kovács, Perlaki, Stanka, Szikla és Társai Ügyvédi Iroda (cím7, ügyintéző: ifj. dr. Burai-Kovács János ügyvéd) által képviselt alperes1 (cím8) I. rendű és a személyesen eljáró Alperes2 (cím2) II. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indult perében a Budapest Környéki Törvényszék 2022. október 11. napján meghozott 8.G.40.425/2021/24. számú ítélete ellen a felperes részéről 25. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

k ö z b e n s ő í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és megállapítja, hogy a felek között 2006. július 31. napján létrejött, szerződésszám1 számú kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázatot korlátlanul az adósokra hárító, valamint a kezelési költség kikötéséről szóló rendelkezése tisztességtelen, ezért a kölcsönszerződés érvénytelen.

Az elsőfokú bíróság ítéletének a perköltség viselésére vonatkozó rendelkezését mellőzi.

A felperes másodfokú perköltségét 50.000 (ötvenezer) forintban, az I. rendű alperes másodfokú perköltségét 38.100 (harmincezer-egyszáz) forintban állapítja meg.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes mint kölcsönfelvevő és adós, a II. r. alperes és néhai felperes édesapja mint kölcsönfelvevő és egyetemleges adóstársak, valamint az I. r. alperes mint kölcsönnyújtó között 2006. július 31. napján szerződésszám1 számon deviza alapú kölcsönszerződés jött létre. A kölcsönszerződés I.2. pontja szerint a kölcsön összege 55.884 CHF-nek megfelelő legfeljebb 8.800.000 forint összeg. A kölcsönszerződés I.5. pontja rendelkezett a kezelési díjról, mely szerint a kölcsön kezelési díjának havi mértéke: 0,22%. A kölcsönszerződés II.4.5. pontja szerint forint

törlesztés esetén a kölcsön és mindenkor hatályos kamatának átszámítása forintra a bank által a tényleges megfizetés napján meghirdetett ún. pénztári deviza eladási típusú árfolyamon történik. A kölcsönszerződés II.8.8. pontja szerint az adós/adóstárs(ak) tudomásul veszi(k), hogy a kölcsön igénybevételevel együtt járó, az árfolyamváltozásokból eredő kockázatot teljes mértékben maguk viselik.

[2] A felperes által 2006. június 15. napján aláírt kockázatteltáró nyilatkozat tartalmazza a törlesztőrészletek mértékének változásáról szóló tájékoztatást: A devizában nyújtott, forintban folyósított és törlesztett kölcsönöknél a kamat és az árfolyam változások hatásaként a deviza alapú kölcsönök havi törlesztőrészlete a forint kölcsönöknél gyakrabban és nagyobb mértékben változhat. A törlesztőrészlet ingadozása a kamat és az árfolyam változásának irányának függvényében kedvezően (az adott havi törlesztőrészlet csökken) és kedvezőtlenül (adott havi törlesztőrészlet növekszik) is érintheti az ügyfelet. Amikor a forint árfolyama gyengül a svájci frankkal/euróval szemben (vagyis egy svájci frankért/euróért a korábbinál több forintot kell fizetni), akkor a törlesztőrészlet növekszik. Amikor viszont a forint árfolyama erősödik a svájci frankkal/euróval szemben (vagyis egy svájci frankért/euróért a korábbinál kevesebb forintot kell fizetni), akkor a törlesztőrészlet csökken. A devizakölcsönök kamatait a devizakamatok ingadozása is befolyásolhatja.

[3] A felperes kereseti kérelmében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg a kölcsönszerződés árfolyamkockázatra vonatkozó szerződéses rendelkezései körében a szerződés II.4.5. pontjának általa idézett rendelkezésének és a szerződés II.8.8. pontjának általa idézett rendelkezéseinek a tisztességtelenségét. Kérte továbbá, hogy a bíróság állapítsa meg a kölcsönszerződés kezelési költségre vonatkozó szerződéses rendelkezése körében a szerződés I.5. pontjának tisztességtelenségét.

[4] Jogkövetkezményként a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209/A. § (2) bekezdése és a 239. § (2) bekezdése alapján a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását kérte akként, hogy a tisztességtelen árfolyamkockázati tájékoztatásra és a kezelési költségre vonatkozó szerződéses rendelkezés tisztességtelenségére figyelemmel a felperesnek a szerződésből eredő árfolyamon, 157,47 forint/CHF árfolyamon kell megfizetni a szerződés szerinti 55.884 CHF-t. A 157,47 forint/CHF árfolyam a szerződéses árfolyam, így ezen az árfolyamon kell megfizetni a szerződés szerinti törlesztőrészletet is. A kezelési költség összege havonta 123 CHF (55.884 CHF 0,22%-a), amelyet a havi törlesztőrészlet összegéből le kell vonni, így a fennmaradó havi törlesztőrészlet összege 44 CHF lesz. A 2006. augusztus 15. napjától 2015. szeptember 15. napjáig eltelt 110 hónapra számolva 157,47 forint/CHF árfolyam mellett az I. rendű alperesek 762.115 forint jár. A felperes ehhez képest 6.613.252 forintot fizetett be, így a túlfizetése 5.851.097 forint, amelyből a felperes csak 250.000 forint visszafizetésére kérte kötelezni az I. rendű alperest a rPtk. 361.§ (1) bekezdése alapján. A kezelési költség tisztességtelensége folytán az ilyen címen megfizetett összeg a felperesnek visszajár.

[5] Az I. rendű alperes kérte a kereset elutasítását és felperes perkieltségben való marasztalását. A II. rendű alperes érdemi ellenkérelmet nem terjesztett elő.

[6] Az elsőfokú bíróság ítéletében a felperes keresetét elutasította, és a kötelezte a felperest az I. rendű alperes perköltségének viselésére. Indokolásában megállapította, hogy a felek között létrejött kölcsönszerződés fogyasztói szerződésnek minősül. Az árfolyamkockázati tájékoztatás körében támadott szerződéses rendelkezések a szerződés részét képezik, és az I. rendű alperes nem vitatta, hogy e kikötések egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltételnek minősülnek, tehát az abban foglaltak tisztességtelensége a rPtk. 209. § (1) bekezdése szempontjából vizsgálható. Az elsőfokú bíróság vizsgálta, hogy az I. rendű alperes eleget tett-e a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglalt tájékoztatási kötelezettségének. Megállapította, hogy az I. rendű alperes a felperesi fogyasztóval a kölcsönszerződés I.10. és II.8.8. pontjában, valamint a külön íven szövegezett árfolyamkockázati tájékoztatóban is ismertette a kockázatot.

[7] Az elsőfokú bíróság a tájékoztatás világosságát és érthetőségét a Kúria 2/2014. és 6/2013. számú PJE határozatában írtakra figyelemmel értékelte, és megállapította, hogy a perben a felperest terhelte annak igazolása, hogy az I. rendű alperes által adott árfolyamkockázati tájékoztatás nem volt világos, nem volt érthető, nem volt megfelelő. A perben az I. rendű alperes a kölcsönszerződés II.8.8. pontjával, illetve az aláírt kockázatfeltáró nyilatkozattal igazolta, hogy az árfolyamváltozás lehetőségéről tájékoztatást nyújtott, a felperessel ismertette az árfolyamkockázatot, és annak hatását a törlesztőrészletre. A kockázatfeltáró nyilatkozat részletes tájékoztatást adott a devizakölcsön fogalmáról, a kamat- és árfolyamváltozások hatásaként a törlesztőrészletek mértékének bármilyen irányú, így akár kedvezőtlen változásáról, mely során a deviza alapú kölcsönök havi törlesztőrészlete a forintkölcsönöknél gyakrabban és nagyobb mértékben változhat. A tájékoztatás világos és érthető volt és az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélhető volt a felperesi fogyasztó számára. Egyértelműen kitűnt a tájékoztatásból, hogy az árfolyamkockázat hatására a törlesztőrészlet összege korlátozás nélkül, a forintkölcsönöknél gyakrabban és nagyobb mértékben, akár kedvezőtlenül is változhat; az árfolyamváltozás iránya és mértéke előre nem állapítható meg, annak nincs felső határa; és a fenti árfolyamváltozás valós, vagyis a kölcsön futamideje alatt bekövetkezhet.

[8] A törlesztőrészlet változásának lehetséges okaként az I. rendű alperes a kamat- és árfolyamváltozást is megjelölte, azonban ennél részletesebben a kamat- és árfolyamváltozásnak az okairól nem kellett tájékoztatnia a felperest. A kölcsönszerződés II.8.8. pontja tartalmazta, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázatot teljes mértékben a felperes viseli. Annak elmulasztása, hogy a felperes nem olvasta át részletesen a szerződést, illetve annak kockázatfeltárást tartalmazó rendelkezését, vagy átolvasta ugyan, de annak átgondolása végett további időt nem kért, és ennek ellenére megkötötte a kölcsönszerződést, a rPtk. 4. § (4) bekezdése alapján a terhére esik (6/2013. PJE). A PJE szerint a tájékoztatási kötelezettség nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás várható irányára és előre nem látható mértékére. A pénzintézet a kockázatfeltáró nyilatkozatban a gyakrabban és nagyobb mértékű, illetve a kedvezőtlen szavak használatával tájékoztatási kötelezettségének eleget tett, nem kellett azt megjelölnie, hogy az árfolyamváltozásnak mi lehet a felső határa. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint semmi nem indokolta azt, hogy a kockázatfeltárásban a korlátlan szó megjelenjen, ugyanis abból, hogy a változás kedvezőtlen is lehet, pontosan az következik, hogy a mértéke bármekkora lehet.

[9] Az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) a C-227/18. számú ügyben megállapította, hogy a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdését és 5. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezésekben előírt világos és érthető megfogalmazás követelményének megfelel az a deviza alapú kölcsönszerződés, amely olyan feltételt tartalmaz, amely úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy nem figyelmezteti kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa. Az elsőfokú bíróság az EUB C-415/11. és C-51/17. számú döntésére hivatkozással kifejtette, hogy a kockázatfeltárás során a fogyasztók figyelmét arra kell felhívni, hogy a devizahitel az árfolyam változása esetén jelentős kockázatot is rejt magában, a törlesztőrészek megemelkedhetnek. Az I. rendű alperes által adott kockázatfeltáró nyilatkozat tartalma e törvényi követelményeknek megfelel. Az árfolyamkockázatra utalt a kölcsönszerződés I.11. pontja és a II.8.8. pontja is. A kölcsönszerződés II.8.8. pontja alapján és a kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmából a felperes csak a valós árfolyamkockázatra következtethetett, amely őt korlátozás nélkül terheli. Az I. rendű alperes által a felperesnek nyújtott tájékoztatás megfelelt a világosság és érthetőség követelményének.

[10] A tájékoztatásnak nem kellett kitérnie arra, hogy a felperes forint jövedelme milyen mértékű árfolyam emelkedésig alkalmas a szerződésszerű teljesítésre. Sem a C-96/14., sem a C-186/16. vagy a C-126/17. számú EUB döntés nem tartalmazza azt, hogy az árfolyamváltozás lehetséges indokairól, az arra ható közgazdasági, pénzügyi mechanizmusokról tájékoztatni kellene a fogyasztókat. Az I. rendű alperes ugyanis nem a szerződés mögött álló valamennyi közgazdasági törvényszerűség bemutatására köteles, hanem kifejezetten az adott feltétel által szabályozott mechanizmus működését és annak a fogyasztó gazdasági kötelezettségeire vonatkozó hatását kell bemutatnia (EUB C-186/16. ítélet 45. pont). Akkor tesz eleget az I. rendű alperes az információs hátrányban lévő fogyasztó felé fennálló tájékoztatási kötelezettségének, ha arról is informálja, hogy az ilyen deviza alapú szerződések esetén árfolyamkockázat merül fel, amelyet teljes egészében a fogyasztó visel és amely a forint-deviza árfolyam kedvezőtlen változása esetén a törlesztő részeket megnövelheti. A kölcsönszerződés megkötésének időpontjában a felperesi fogyasztó a hitel teljes költségét kiszámolhatta, ismerhette. A szerződés megkötésekor az abban szereplő feltételek alapján –figyelemmel a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltakra is – átláthatta fizetési kötelezettsége mikénti alakulását, a fizetési kötelezettségének megváltozásának működési mechanizmusát is.

[11] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatás ellenére nem tett eleget az őt terhelő bizonyítási kötelezettségnek, ezért a bizonyítatlanság következményét a felperes terhére értékelve megállapította, hogy az I. rendű alperes a felperes részére az árfolyamkockázati tájékoztatást megadta. A tájékoztatás az EUB C-609/19. számú ítéletében foglalt és az EUB C-776/19 - C-782/19. számú egyesített ügyekben hozott ítélet iránymutatásnak is megfelel, hiszen a felperesi fogyasztó az I. rendű alperesi tájékoztatás alapján megértette a pénzügyi mechanizmus konkrét működését, és így felmérhette a szerződés teljes időtartama alatt a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt, esetlegesen akár jelentős negatív gazdasági következmények kockázatát is, az árfolyamkockázat korlátlanágát, a havi törlesztőrészek összegének emelkedését, amely

tartozás a számla pénzneme és a fizetés pénzneme közötti paritás változása következtében jelentősen emelkedhet, így a tájékoztatás az átláthatóság követelményének is megfelel. A bíróság álláspontja szerint a felperesi fogyasztó az egyedi megtárgyalást követően is elfogadta volna az árfolyamkockázatot. A tájékoztatás nem korlátozta a változás mértékét, sőt tájékoztatta a felperest, hogy a kamat- és árfolyamváltozás, illetve a devizakamatok ingadozása hatásaként a deviza alapú kölcsönök havi törlesztőrésze a forintkölcsönöknél gyakrabban és nagyobb mértékben változhat, ebből viszont logikusan az következik, hogy a változás kiszámíthatatlan, esetleg korlátlan is lehet.

[12] A kezelési költségről szóló szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítása iránti kereseti kérelem kapcsán az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az I. rendű alperes nem bizonyította, hogy az erről szóló feltételt egyedileg megtárgyalták volna. A Hpt. 2. számú mellékletének I.10.2 és 3. pontjára utalva kifejtette, hogy a kezelési költség nem a szerződés elsődleges tárgyát képezi, az nem a főszolgáltatás ellenszolgáltatása. A felperes szerint a kezelési költség körében támadott kikötések azért nem világosak és nem érthetőek, mert a szerződés nem tartalmazza, hogy cserébe milyen ellenszolgáltatást nyújt a bank. Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a kezelési költség felszámítását a jogszabály megengedi abban az esetben, hogy ha azért cserébe a bank – a kölcsön folyósítása körén túl – további többlatszolgáltatást nyújt az adós részére. A pénzkölcsönnyújtás körébe tartozó főszolgáltatások közül a kamat csupán az igénybe vett kölcsönösszeg használatáért és kockázatáért járó ellenszolgáltatásként minősíthető (Hpt. 2. sz. melléklet 10.2. pont), így az nem tartalmazza a hitelintézet Hpt. 2. számú mellékletének I/10.3. pontjában foglalt intézkedéseivel kapcsolatos kiadásait. Az I. rendű alperes nem ellenszolgáltatás nélküli díjat követel a fogyasztóktól, hiszen a kezelési költség a hitelképesség vizsgálatával, a hitel és kölcsönszerződések előkészítésével kapcsolatos intézkedéseket, a folyósított kölcsönök nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével, a behajtással kapcsolatos intézkedéseket is magában foglalja. A szerződés egészéből az I. rendű alperes által nyújtott szolgáltatások jellege megállapítható, levezethető.

[13] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben a Rpp. 253. § (2) alapján kérte az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a kereseti kérelemnek helyt adó döntés meghozatalát, valamint az I. rendű alperes perköltségben való marasztalását. A fellebbezés indokai körében utalt a kereseti kérelemben előadott indokokra, amelyeket álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem vett figyelembe. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos szerződési feltétellel összefüggésben kiemelte, hogy az árfolyamkockázati tájékoztató minimális kelléke a forint súlyos leértékelődése által a törlesztőrészekre gyakorolt hatás bemutatása, ilyen felhívás azonban az I. rendű alperes kockázatteltérítésében nincs. Ahogyan azt a Kúria Gfv.30.262/2020/20. számú határozatában kifejtette, a tájékoztatásból a felperes felismerhette, hogy árfolyamkockázatot vállal és az teljes mértékben őt terheli, azt azonban nem, hogy az árfolyamváltozás jelentős lehet, annak nincs felső határa, és az gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat számára. Mindezek alapján a felperes nem tudta felmérni az árfolyamkockázat gazdasági következményeit. A tájékoztatási kötelezettség nem terjedhet ki az árfolyamváltozás várható irányára és mértékére, de arra igen, hogy a tájékoztatásból a felperes felismerhesse, hogy a kölcsön visszafizetése rendkívül terheessé válhat számára. A kezelési költségről szóló feltétel kapcsán hivatkozott az EUB C-621/17. számú ítéletben foglaltak alapján arra, hogy a kezelési költség tartalmát a fogyasztó számára világosan be kell mutatni.

[14] Az I. rendű alperes kérte az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és a felperes másodfokú perköltségben való marasztalását. Álláspontja szerint az árfolyamkockázati tájékoztatás kiterjedt a törlesztőrészletek jelentős emelkedésének a lehetőségére, ezért az elsőfokú ítélet a fellebbezésben megjelölt okból nem jogszabálysértő. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás körében értékelni kell a felperes által a szerződés megkötését megelőzően aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat mellett a kölcsönszerződés II.8.8. pontját, a jelzálogszerződés 7. pontját és az ÁSZF 13.1.1. pontját is. Ezek alapján az I. rendű alperes által nyújtott tájékoztatás kifejezetten felhívta a felperes figyelmét arra, hogy a jogügylet tekintetében árfolyamkockázat van, az kihat a felperes által fizetendő törlesztőrészletek nagyságára, és annak változása olyan jelentős is lehet, amely veszélyeztetheti a felperes fizetőképességét. A 2/2014. számú PJE határozat és az irányadó EUB gyakorlat alapján a szerződés tárgyát érintő tisztességtelenség megállapíthatóságához szükséges a világosság és érthetőség hiánya, illetve a fogyasztó kárára kimutatható jelentős egyenlőtlenség is. Az EUB C-227/18. számú ítélete alapján a világosság és érthetőség követelményének megfelel az az árfolyamkockázati figyelmeztetés, amely a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatja, hogy a devizaárfolyam emelkedhet vagy csökkenhet, hanem olyan tájékoztatást nyújt, amely alapján a fogyasztó értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt esetlegesen jelentős gazdasági következményeit is.

[15] A Kúria elvi jelentőségű iránymutatásai alapján az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás akkor világos és érthető, ha kifejezetten tartalmazza, hogy az árfolyam kedvezőtlen változásának nincs felső határa vagy ilyen információ hiányában olyan tartalmú tájékoztatást ad, amely alapján az átlagosan tájékozott fogyasztó számára egyértelmű, hogy az árfolyamváltozás reálisan felmerülhet, az számára kedvezőtlen irányú is lehet és annak hatása a fogyasztóra nézve gazdaságilag akár jelentőssé is válhat. Az I. rendű alperes által a felperes részére a kockázatfeltáró nyilatkozatban, illetve a szerződés egyéb pontjaiban nyújtott tájékoztatás e követelményeket egyértelműen kimeríti és teljesíti. Az I. rendű alperesi tájékoztatás megfelel a Jpe.I.60.015/2021/15. számú határozatban összegzett követelményeknek is, illetve az azt követően kialakult kúriai gyakorlatnak. Az alperesi tájékoztatás kellő időben történt, hiszen a felperesnek a kölcsönszerződés aláírását megelőzően másfél hónap állt rendelkezésére, hogy átgondolt és megalapozott döntést hozzon arról, hogy kölcsönszerződést az adott kockázatokkal együtt megkösse-e.

[16] A felperes alaptalanul hivatkozik a Kúria Gfv.I.30.262/2020/20. számú határozatára, abban az ügyben ugyanis eltérő, szűkebb tartalmú tájékoztatás alapján állapította meg a bíróság az árfolyamkockázatot fogyasztóra telepítő szerződési feltétel tisztességtelenségét. Az I. rendű alperes a kezelési költségről szóló szerződési feltétel kapcsán előadta, hogy a kölcsönszerződésből és az annak részét képező ÁSZF rendelkezéséből egyértelműen levezethető, hogy az I. rendű alperes a kölcsön nyilvántartásának, illetve adminisztrációjának, valamint az ügyfél értesítésének költségét hárítja át a felperesre kezelési költség formájában. A kezelési költség a banki adminisztráció, a futamidő alatt a tartozás nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével felmerült intézkedések ellenértéke.

[17] A felperes előkészítő iratában az EUB 2023. április 27-én kelt C-705/21. számú ítéletére hivatkozással kérte közbenső ítélet hozatalát annak érdekében, hogy az elszámolás az EUB döntésére figyelemmel módosítható legyen. A felperes az EUB ítélete alapján kiemelte, hogy az árfolyamkockázat érvénytelensége esetén érvénytelen szerződést sem forintosítással, sem korlátozott árfolyamkockázattal nem lehet érvényessé nyilvánítani, a kölcsönt forintban, kamat- és költségmentesen kell elszámolni a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint. A deviza alapú szerződés teljes érvénytelensége esetén tehát a szerződést nem lehet módosítani, mert akkor nem érvényesülne az irányelv által megkívánt visszatartó erő. Az érvénytelenség jogkövetkezményeiről csak a fogyasztó érdekében lehet dönteni, abból a célból, hogy a fogyasztót megóvja a kölcsön egyösszegű visszafizetésének terhétől. Érvényessé nyilvánításra és a tisztességtelen feltétel diszpozitív szabállyal való helyettesítésére csak kivételesen, a fogyasztó érdekében kerülhet sor.

[18] Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét teljes terjedelemben bírálta felül, mert annak fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt [rPp. 228. § (4) bekezdés].

[19] A felperes fellebbezése a jogalap tekintetében alapos.

[20] Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az ítéltábla a döntésével és annak jogi indokaival azonban nem értett egyet. Az elsőfokú bíróság okszerűtlen jogi következtetéssel utasította el az árfolyamkockázat viselésére és a kezelési költségre vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelmet.

[21] Az elsőfokú bíróság helytállóan fejtette ki a 2/2014. PJE határozta alapján, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses kikötés, amelynek tisztességtelensége a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: irányelv) 4. cikk (2) bekezdése, illetve a rPtk. 209. § (5) bekezdése alapján csak akkor vizsgálható, ha az nem világos és nem értehető.

[22] Az elsőfokú bíróság ugyanakkor a korlátlan árfolyamkockázat fogyasztó általi viselésére vonatkozó szerződési feltétel érthetőségéről és világosságáról tévesen foglalt állást, illetve ebben a körben a 9. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvben részben tévesen tájékoztatta a feleket a bizonyításra szoruló tényekről és a bizonyítási teherről. Az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megtörténtét és tartalmát a pénzügyi intézménynek kell bizonyítania, a tartalmi kritériumoknak való megfelelés pedig jogkérdés, amelyről a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó mércéjén keresztül a bíróságnak kell állást foglalnia.

[23] Az árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel tisztességtelenségének vizsgálata során az irányelv rendelkezéseiből és az azt értelmező EUB ítélezési gyakorlatából, így mindenekelőtt a C-51/17., C-227/18., C-186/16., C-26/13. a C-126/17. számú, és a C-776/19 - C-782/19. számú, valamint a felperes által utóbb hivatkozott C-705/21. számú ítéletben írtakból, tovább a Kúria Jpe.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatából kellett kiindulni.

[24] Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás akkor tekinthető megfelelőnek, ha abból a fogyasztó számára kétséget kizáróan kiderül, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül őt terheli, a kedvezőtlen árfolyamváltozásnak nincs felső határa, továbbá, hogy a forint árfolyamának súlyos leértékelődése, illetve a deviza kamatlábak emelkedése milyen hatást gyakorol a törlesztőrészek összegére és ezáltal a fogyasztó gazdasági helyzetére. A C-776/19 - C-782/19. számú egyesített ügyben hozott ítélet rendelkező részének 3. pontja értelmében a deviza alapú szerződésben az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó feltétel átláthatóságának követelménye akkor teljesül, amennyiben a szolgáltató olyan kellő és pontos tájékoztatást nyújt a fogyasztónak, amely lehetővé teszi a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó számára, hogy megértse a pénzügyi mechanizmus konkrét működését, és így felmérje a szerződési feltétel pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt, esetlegesen jelentős negatív gazdasági következményeinek kockázatát.

[25] Az ítéltábla kiemeli, hogy a Kúria Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatának elvi tartalma szerint a 2/2014. PJE határozat 1. pontja azzal a kötelező értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet.

[26] A perbeli kölcsönszerződés II.8.8. pontja csak annyit mond ki, hogy a devizaváltozásokból eredő árfolyamkockázatot az adósok teljes mértékben maguk viselik, a kockázat mibenlétére vonatkozó tájékoztatást egyáltalán nem tartalmaz.

[27] A kockázatfeltáró nyilatkozat utal ugyan arra, hogy a devizában nyújtott kölcsönök a havi törlesztőrészlet „a forintkölcsönöknél gyakrabban és nagyobb mértékben változhat”, illetve hogy a forint árfolyamának gyengülése a törlesztőrészek növekedését okozza, ebből a tájékoztatásból azonban nem derül ki világosan, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa. A tájékoztató alapján a felperes alappal feltételezhette, hogy az árfolyamingadozás hosszabb távon kiegyensúlyozott képet mutat, miközben arra nézve nem kapott figyelmeztetést, hogy a forint árfolyamának esetleges súlyos leértékelődése a szerződés teljesítését gazdaságilag elnehezíti, vagy akár ellehetetleníti. Az árfolyamkockázatnak, illetve

a forint leértékelődésének a fogyasztó gazdasági helyzetére gyakorolt hatására nézve a szerződés egyéb pontjai sem tartalmaznak többletinformációt, ezért az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy az I. rendű alperes által nyújtott tájékoztatás megfelel az EUB által előírt feltételeknek.

[28] A Kúria az I. rendű alperes azonos szerződési feltételeinek vizsgálata során a Gfv.VI.30.522/2021/4. számú határozatában kifejtette, hogy nem felel meg a megfelelő tájékoztatás követelményének az, ha a szerződés különböző rendelkezésiből csak kikövetkeztethető az árfolyamkockázat fogyasztóra gyakorolt gazdasági következménye. Nem felel meg a világosság és érthetőség követelményének, ha a tájékoztatásból nem derül ki, hogy az árfolyamkockázat jelentősen megemelheti a fogyasztó fizetési kötelezettségét, és amely lényegében csak arra terjed ki, hogy az árfolyam a fogyasztó javára és terhére egyaránt változhat. Az I. rendű alperes által a fellebbezési ellenkérelemben hivatkozott kúriai döntések ehhez képest más tényállásra vonatkoznak, így azok jelen ügyben nem alkalmazhatóak.

[29] Az árfolyamkockázatot a fogyasztóra terhelő kikötésből eredő fizetési kötelezettség ezért nem világos és nem érthető, annak tisztességtelensége ugyanakkor csak abban az esetben állapítható meg, ha a feltétel a fogyasztó hátrányára jelentős egyenlőtlenséget okoz. Az EUB által a C-415/11. számú „Aziz” ügyben kifejtettek szerint az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerinti, a fogyasztó kárára előidézett „jelentős egyenlőtlenség” abban az esetben állapítható meg, ha a szerződési feltétel a hatályos nemzeti jogban szabályozottnál kedvezőtlenebb jogi helyzetbe hozza a fogyasztót.

[30] A perbeli esetben az egyensúlytalan helyzet egyrészt azért állapítható meg, mert a szerződés, ha az árfolyamváltozás a fogyasztó számára már elviselhetetlen gazdasági megterhelést jelent, nem biztosít egyoldalú, a saját jóvedelme szerinti devizanemre való áttérést lehetővé tevő módosítási jogot. A szerződésnek nincs olyan feltétele, amely lehetőséget adna a felperesnek az árfolyamváltozás kockázatának és az abból származó érdeksérelmeknek a megszüntetésére vagy enyhítésére. A szerződés kizárólag az I. rendű alperesnek biztosít egyoldalú jogosultságot a szerződés módosítására a felperest a jövőre nézve terhelő árfolyamváltozás kockázatának megszüntetése érdekében, a deviza alapúság megszüntetésével.

[31] A korlátlan árfolyamkockázat vállalása másrészt kizárja annak a lehetőségét is, hogy a felperes eredménnyel kérhesse a bíróságtól a pénzügyi válságra visszavezethető árfolyamváltozás következményei miatti, a rPtk. 241. §-ában írt szerződésmódosítást, mivel a fizetési kötelezettséget a szerződéskötést követően bekövetkezett mindenféle, akár vis maior jellegű okokra kiterjedően is vállalta.

[32] Az EUB C-776/19 – C-782/19. számú egyesített ügyekben hozott ítéletében az irányelv 3. cikke (1) bekezdésének értelmezésével kapcsolatban kifejtettekből az következik, hogy valamely kölcsönszerződésnek azok a feltételei, amelyek előírják, hogy a számla

pénzneme a deviza, a fizetés pénzneme pedig az ettől eltérő nemzeti fizetőeszközben van meghatározva, és amelyek következtében az árfolyamkockázatot – amelynek felső határa nem korlátozott – a kölcsönfelvevő viseli, a feleknek a szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idézhetnek elő a fogyasztó kárára, ha a szolgáltató az átláthatóság követelményét a fogyasztóval szemben tiszteletben tartva nem számíthatott észszerűen arra, hogy a fogyasztó egyedi megtárgyalást követően elfogadja az ilyen szerződési feltételekből eredő aránytalan árfolyamkockázatot.

[33] A szerződésben a korlátlan árfolyamkockázat viselésének a felperesre telepítéséről szóló feltételek a megfelelő tájékoztatás hiányában nem világosak, nem érthetőek, nem átláthatóak, továbbá a felek viszonyában a felperes hátrányára egyensúlytalanságot okoznak, mert az I. rendű alperes jóhiszemű eljárása esetén az átláthatóság követelményét a felperessel szemben tiszteletben tartva észszerűen nem számíthatott arra, hogy a felperes az egyedi megtárgyalást követően elfogadja az ilyen szerződési feltételekből eredő aránytalan árfolyamkockázatot.

[34] Mindebből következően a perbeli szerződéseknek az árfolyamkockázat korlátlan viselésére vonatkozó rendelkezései tisztességtelenek, amely – mint a főszolgáltatás körébe tartozó feltétel tisztességtelensége – a rPtk. 239. § (2) bekezdésére figyelemmel az egész szerződés érvénytelenségét okozza.

[35] Az ítéltábla a kezelési költségről szóló kikötés kapcsán sem értett egyet az elsőfokú bíróság álláspontjával. A kezelési költséget illetően abból kellett kiindulni, hogy a szerződés elsődleges tárgyának az irányelv 4. cikk (2) bekezdése értelmében azok a feltételek minősíthetőek, amelyek a szerződés alapvető szolgáltatásait állapítják meg és amelyek ilyenként jellemzik azt (C-186/16. számú „Andriciuc és társai” ítélet 35. pontja). A kölcsönszerződés főtárgya a kölcsöntőke és a kamat, vagyis a kezelési költség akkor sem minősül a főszolgáltatás ellenértékének, ha azt a THM tartalmazza, tehát nem tartozik a rPtk. 209. § (5) bekezdése szerinti kivételi szabály hatálya alá, ezért tisztességtelensége vizsgálható.

[36] A kezelési költségről szóló szerződési feltétel tisztességtelenségéről az EUB C-621/17. számú ítéletében írtak alapján kellett állást foglalni. Az EUB szerint az irányelv 4. és 5. cikke alapján nem szükséges a fogyasztói kölcsönszerződésben szereplő kezelési költség ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást feltüntetni. Az ítélet 43. pontja alapján ugyanakkor a bankkal szemben a tárgyalási lehetőségei és a tájékozottsági szintje tekintetében hátrányos helyzetben lévő fogyasztó számára a ténylegesen nyújtott szolgáltatások jellegének az összességében értékelt szerződésből levezethetőnek kell lennie. A kezelési költség ellenében nyújtott szolgáltatások részletezésének hiányában tehát e feltétel csak abban az esetben felel meg az átláthatóság követelményének, ha ténylegesen nyújtott szolgáltatások jellege észszerűen érthető vagy levezethető a szerződésből (EUB C-621/17. számú ítélet 54. pont). A rPtk. 201. § (1) bekezdéséből és 523. §-ából következően kölcsönszerződés esetén a szolgáltatás ellenértéke a kamat, ezen túlmenően díj csak abban az esetben számítható fel a

fogyasztóval szemben, ha a bank a fogyasztónak a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségét meghaladó szolgáltatást nyújt, és ez a szolgáltatás a szerződésből legalábbis levezethető.

[37] A kölcsönszerződés I.5 és II.3. pontja csak a kezelési díj mértékét, illetve számításának és megfizetésének módját tartalmazza, arra nézve azonban semmilyen adat nincs a szerződésben, hogy a kezelési díj fejében a fogyasztó milyen szolgáltatásban részesül. Az I. rendű alperes által a per során hivatkozott üzemeltetési, hitelbírálati, adminisztrációs, nyilvántartási és utógondozási szolgáltatások a szerződésből a fogyasztó számára nem vezethetők le, és ennél fogva a bankkal szemben nem is kérhetők számon.

[38] Az EUB C-621/17. számú ítélete értelmében a szerződési feltételek tisztességtelensége körében nemcsak az átláthatóság, hanem a jóhiszeműség és egyensúly elvének érvényesülését is vizsgálni kell (C-621/17. 48. pont, BH2020.180.). A Kúria Gfv.VI.30.294/2021/7. számú határozata értelemben a kezelési költség kikötése akkor tisztességes, ha megfelel a ténylegesség elvének és a nyújtott szolgáltatással egyenértékű az ellenszolgáltatás. Az I. rendű alperes által a kezelési díj fejében nyújtott szolgáltatások köre és terjedelme a rendelkezésre álló adatok alapján nem állapítható meg, így arról sem lehet állást foglalni, hogy a kezelési díj alkalmazása tekintetében a jóhiszeműségre és az egyensúlyra (arányosságra) vonatkozó elvárások teljesülnek-e.

[39] Az I. rendű alperes által hivatkozott szolgáltatások azonban még abban az esetben sem alkalmasak a kezelési költségről szóló feltétel tisztességességének igazolására, ha azokat a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségeket meghaladó szolgáltatásnak kellene tekinteni. Semmi nem indokolja ugyanis, hogy a kölcsönszerződéssel kapcsolatos adminisztratív szolgáltatások ellenértéke a fogyasztót a kölcsönösszeg százalékos mértékében és devizában terhelje. Az I. rendű alperes által állított, a kölcsön nyilvántartásával kapcsolatos szolgáltatások költségei függetlenek a kölcsön összegétől, így a kezelési költség százalékos meghatározása eleve sérti az átláthatóság követelményét. Ugyancsak az átláthatóság sérelmét okozza, hogy a kezelési költséget a szerződés devizában állapítja meg, mert így a fogyasztó a forint árfolyamának csökkenése esetén annak ellenére köteles magasabb összegű kezelési költség megfizetésre, hogy a költségek ténylegesen emelkednének, vagyis a bank az állított költségei változása nélkül is árfolyamnyereségre tehet szert a fogyasztó hátrányára.

[40] Mindezek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a rPp. 253. § (2) bekezdése szerint megváltoztatta és a rPp. 213. § (3) bekezdése alapján közbenső ítélettel megállapította a teljes árfolyamkockázatot a fogyasztóra terhelő, valamint a kezelési költségről szóló szerződési feltételek tisztességtelenségét, egyben a rPtk. 237. § (2) bekezdésére figyelemmel a perbeli szerződés teljes érvénytelenségét.

[41] Az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása és a felek közötti elszámolás érdekében további eljárási cselekményekre van szükség, az elszámolás a rendelkezésre álló

adatok alapján nem végezhető el. A folytatódó eljárásban az EUB C-705/21. számú ítéletében és az azt értelemező Kúriai döntésekben foglaltakra figyelemmel kell eljárni.

[42] Az ítéltábla a felek másodfokú eljárásban felmerült költségét a rPp. 252. § (4) bekezdésének alkalmazásával, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése alapján csupán megállapította, arról az elsőfokú bíróságnak az összecszerűsége folytatódó eljárás eredményéhez képest a pervesztesség-pernyertesség arányában az ítéletben kell majd határoznia.

Budapest, 2023. május 17.

Dr. Buglyó Gabriella s.k.
s.k.

a tanács elnöke

Dr. Benedek Szabolcs s.k.

előadó bíró

Dr. Sági Zsuzsanna

bíró